Utskrift från 1177:

Prostatacancer och ärftlighet

Ärftlighet är en välstuderad stark riskfaktor för prostatacancer. Ju fler män i den nära släkten som har drabbats och ju yngre de var när de drabbades, desto högre är en mans risk för att själv få diagnosen.

Förhöjd risk

Män som har en far eller en bror med prostatacancer har ungefär dubbelt så hög risk att få prostatacancer som män utan prostatacancer i familjen. De svenska riktlinjerna rekommenderar att män som har två eller fler familjemedlemmar med prostatacancer (till exempel både far och en bror), varav någon fått diagnosen före 75 års ålder, bör kontrollera sin prostata regelbundet från 40 års ålder. De bör i första hand kontakta sin vårdcentral för att få taget blodprovet PSA med 1–2 års mellanrum. Vid första besöket bör läkaren känna på prostatan. Om PSA-värdet stiger över 2 milligram per liter bör män i denna definierade högriskgrupp få en remiss till en urolog. Även män som bara har en i familjen som drabbats kan naturligtvis välja att följa sitt PSA-värde på vårdcentralen. För dem är det lämpligt att börja vid 50 års ålder (om inte fadern eller en bror insjuknat före 55 års ålder, i så fall bör kontrollerna börja vid 40 till 45 års ålder). För män med endast en drabbad familjemedlem gäller de vanliga gränserna för remiss till urolog: över 3 milligram för män under 70 år och över 5 milligram för dem mellan 70 och 80 års ålder. Efter 80 års ålder är prostatakontroller sällan motiverade.

Eftersom prostatacancer är en så vanlig sjukdom, är det förstås ofta slumpen som gör att två män i samma familj drabbas, men det kan också vara ett eller flera arvsanlag (gener) som ökar risken i familjen. Om det i familjen även finns kvinnor som har drabbats av bröstcancer eller äggstockscancer, kan det finnas anledning att undersöka om det finns någon förändring i generna BRCA1 eller BRCA2. Om en man har drabbats av allvarlig prostatacancer i ovanligt unga år kan det också finnas anledning att testa för BRCA2. Även i släkter där många drabbats av cancer i andra organ bör man överväga att göra en genetisk utredning. Om du undrar om det kan finnas ärftliga orsaker till att många i din släkt har drabbats av cancer, bör du i första hand diskutera detta med din urolog- eller onkologläkare.